

[AM2023.01.27H6]

Højesterets KENDELSE - 27. januar 2023 - 75/2022

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Hanne Schmidt, Jan Schans Christensen og Søren Højgaard Mørup.

Kærende ved advokat Erbil G. E. Kaya kærer Østre Landsrets afgørelse i sagen: Anklagemyndigheden mod *Tiltalte*

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 30. maj 2022 (SS 4-7985/2022) og af Østre Landsrets 9. afdeling den 16. juni 2022 (S-1566-22).

Påstande

Kærende har påstået ophævelse af beslaglæggelsen.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Det fremgår af låneaftale mellem *Kærende* og *Bankfilial af BankAS, Norge*, oprettet den 16. marts 2022, at købesummen for den beslaglagte bil udgjorde 280.000 kr.

Det fremgår af sagen, at *Tiltaltes* indkomst udgjorde 280.000 kr. i 2019 og 239.000 kr. i 2020. Han havde en negativ formue på 142.000 kr. i 2019 og 105.000 kr. i 2020. Hans forsvarer har oplyst, at han aktuelt er studerende og bor til leje.

Det fremgår endvidere, at *Person1s* indkomst udgjorde 57.000 kr. i 2019 og 68.000 kr. i 2020. Hun havde en negativ formue på 131.000 kr. i 2019 og 83.000 kr. i 2020.

Det fremgår af Københavns Byrets dom af 18. januar 2023, at *Tiltalte* blev fundet skyldig i det forhold, der lå til grund for beslaglæggelsen af bilen. Byretten har udskudt spørgsmålet om konfiskation af bilen under henvisning til dette kæremål.

Anbringender

Kærende har anført navnlig, at der ikke kan ske beslaglæggelse af bilen efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., da betingelserne for en eventuel konfiskation ikke kan antages at være opfyldt, idet konfiskationen

vil være uforholdsmæssigt indgribende over for ham og medføre en krænkelse af hans grundlæggende rettigheder. Han lånte ikke bilen ud til *Tiltalte*, men til *Person1*, og han havde ikke givet *Person1* lov til at lade andre føre bilen. *Tiltalte* havde derfor benyttet bilen uretmæssigt, og *Person1* havde handlet i strid med deres indbyrdes låneaftale. Det var ikke påregneligt for ham, at bilen ville blive brugt af andre end *Person1*, og det må sidestilles med, at bilen er blevet stjålet.

Det vil ikke være muligt for ham at kunne få dækket sit økonomiske tab gennem et erstatningskrav mod *Tiltalte*, da *Tiltalte* er uden formue, bor til leje og er studerende. Det er ikke muligt for ham at rejse krav mod *Person1* under straffesagen, hvorfor han ikke har den effektive og tilgængelige adgang til at søge sine tab erstattet, som er forudsat i forarbejderne til færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt.

Samlet set er betingelserne for konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., derfor ikke opfyldt. Det vil af de samme grunde være i strid med EU's Charter om grundlæggende rettigheder og artikel 1 i den første tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at konfiskere hans bil, idet indgrebet ikke opfylder den rimelige balance mellem hensynet til samfundets interesse og hensynet til hans ejendomsret. Beslaglæggelsen skal derfor ophæves.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at beslaglæggelsen bør opretholdes, idet betingelserne for konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., må antages at være opfyldt, og at beslaglæggelsen ikke vil være uforholdsmæssigt indgribende over for *Kærende*. Henset til den sociale relation mellem *Kærende* og *Person1* og omstændighederne ved udlånet af bilen og forklaringerne herom, navnlig fra *Person1*, kan det ikke anses for helt upåregneligt for *Kærende*, at bilen kunne blive anvendt til vanvidskørsel. Dertil kommer, at der ikke er grundlag for at antage, at *Kærende* i forbindelse med en konfiskation vil lide et økonomisk tab, idet han vil kunne få dækket sit tab gennem et erstatningskrav mod *Tiltalte* og eventuelt *Person1*. Det må desuden forudsættes, at *Kærende* ved udlånet af bilen til *Person1* havde tilstrækkeligt kendskab til hendes forhold til at kunne vurdere risikoen for, at hun ikke ville have mulighed for at dække et eventuelt erstatningskrav. Beslaglæggelsen og en eventuel efterfølgende konfiskation af køretøjet kan ikke antages at indebære en krænkelse af *Kærendes* grundlæggende rettigheder.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Den 28. marts 2022 blev *Tiltalte* standset af Københavns Politi og sigtet for overtrædelse af færdselslovens § 4, stk. 1. Bilen blev samtidig beslaglagt.

Tiltalte er efterfølgende fundet skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 118, stk. 11, nr. 3, jf. stk. 1, nr. 1, jf. § 3, stk. 1, nr. 1, jf. § 4, stk. 1, jf. § 42, stk. 4, ved på Helsingørmotorvejen at have ført en personbil med mindst 123 km i timen, uanset at hastigheden ikke måtte overstige 60 km i timen.

Bilen tilhører *Kærende*, der havde lånt den ud til *Person1*, som er *Tiltaltes* kæreste.

Ved byrettens kendelse af 30. maj 2022 blev beslaglæggelsen godkendt og opretholdt, jf. retsplejelovens § 802, stk. 1, med henvisning til, at der er grund til at antage, at bilen skal konfiskeres efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt. Ved landsrettens kendelse af 16. juni 2022 blev byrettens kendelse stadfæstet.

Sagen angår, om der er grundlag for at godkende og opretholde beslaglæggelsen.

Retsplejelovens regler om beslaglæggelse

Efter retsplejelovens § 802, stk. 1, kan genstande, som en mistænkt har rådighed over, beslaglægges, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og der er grund til at antage, at genstanden bør konfiskeres.

Efter retsplejelovens § 803, stk. 1, 1. pkt., kan genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at genstanden bør konfiskeres.

Beslaglæggelse er et foreløbigt retsmiddel, og der skal således ikke ved denne afgørelse tages endeligt stilling til, om bilen skal konfiskeres, men om der ud fra de oplysninger, som foreligger på nuværende tidspunkt, er grund til at antage, at bilen bør konfiskeres i forbindelse med straffesagen mod *Tiltalte* for overtrædelse af færdselsloven.

Færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt.

Efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., skal der i tilfælde af såkaldt vanvidskørsel ske konfiskation af køretøjet, selv om køretøjet ejes af en anden end den person, der har ført det. Det gælder dog ikke, hvis konfiskation må anses for uforholdsmæssigt indgribende, navnlig henset til ejerens mulighed for at kunne vide, at køretøjet ville blive anvendt ved en sådan kørsel, og for at tage alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling i anledning af overdragelsen af køretøjet til den anden person.

Bestemmelsen blev indsat i færdselsloven ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 (Folketingstidende 2020-21, tillæg A, lovforslag nr. L 127). Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at formålet med lovændringen er at forhindre meget alvorlige færdselsforseelser, der i særlig grad kan udsætte andre mennesker for livsfare, og forslaget skal ses i lyset af, at såkaldt vanvidskørsel kan have – og gennem en årrække har haft – særdeles alvorlige og i værste tilfælde fatale konsekvenser, at det i praksis er tæt på umuligt for almindelige borgere at sikre sig herimod, og at problemets omfang er væsentligt. Dertil kommer de praktiske vanskeligheder, der var forbundet med at forhindre vanvidskørsel efter den tidligere regulering.

Af forarbejderne (Folketingstidende 2020-21, tillæg *Person1*, lovforslag nr. L 127, betænkning af 15. marts 2021, s. 4 f. og s. 8) fremgår, at der ved bedømmelsen af, om konfiskation må anses for uforholdsmæssigt indgribende, skal anlægges en helhedsvurdering af sagens samlede omstændigheder. Det forudsættes, at

der er tale om en snæver undtagelse, idet udgangspunktet er, at køretøjer benyttet til vanvidskørsel konfiskeres, og ejeren herefter må søge sit tab dækket gennem et erstatningskrav mod føreren. Endvidere er det nærmere beskrevet, i hvilke tilfælde betingelserne for at undlade konfiskation skal anses for opfyldt.

Med hensyn til ejerens mulighed for at kunne vide, at køretøjet ville blive anvendt til vanvidskørsel, fremgår bl.a., at der skal foretages en samlet vurdering af, om det måtte anses for helt upåregneligt for ejeren, at køretøjet ville blive anvendt på denne måde. Der skal navnlig lægges vægt på ejerens forhold og adfærd, herunder om ejeren har udvist agtpågivenhed.

Hvis en privatperson har udlånt køretøjet, formodes ejeren som udgangspunkt at have tilstrækkeligt kendskab til den person, som ejeren vælger at låne køretøjet ud til, til at kunne vurdere, om der er risiko for, at køretøjet vil blive anvendt på en sådan måde, at det kan medføre konfiskation. Hvis det dokumenteres, at køretøjet har været stjålet på gerningstidspunktet, skal der ikke ske konfiskation.

For så vidt angår ejerens mulighed for at tage alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling fremgår bl.a., at udgangspunktet om konfiskation skal fraviges, hvis ejeren godtgør, at adgangen til at gøre erstatningskrav gældende over for føreren ikke er tilstrækkelig til at forhindre, at konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende. Dette kan efter forarbejderne f.eks. være tilfældet, hvis ejeren godtgør, at særlige omstændigheder konkret gør et erstatningskrav illusorisk.

Højesteret bemærker, at en person, der har ført et køretøj på en sådan måde, at der er grundlag for at konfiskere køretøjet i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 2, som udgangspunkt vil være erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige regler over for den, der lider et økonomisk tab, hvis køretøjet konfiskeres. Er der tale om lån, vil låntageren som udgangspunkt være erstatningsansvarlig på objektivet grundlag efter DL 5-8-1 over for den, der har udlånt køretøjet, hvis køretøjet konfiskeres, og låntageren har lånt køretøjet i egen interesse.

Den konkrete sag

Spørgsmålet om konfiskation af bilen skal pådømmes som led i straffesagen mod *Tiltalte*, og det er i den sag, der skal tages stilling til, om konfiskation vil være uforholdsmæssigt indgribende. Det bemærkes, at byretten har udsat afgørelsen af spørgsmålet om konfiskation under henvisning til dette kæremål. På nuværende tidspunkt skal Højesteret alene tage stilling til, om der er grundlag for at beslaglægge bilen ud fra en antagelse om, at der vil være grundlag for at konfiskere bilen som led i straffesagen.

Tiltalte er fundet skyldig i kørsel som nævnt i færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt. (vanvidskørsel), og mistankekravet må derfor anses for opfyldt. Spørgsmålet er herefter, om konfiskation må antages at være uforholdsmæssigt indgribende.

Som nævnt fremgår det af forarbejderne, at der skal foretages en samlet vurdering af, om det måtte anses for helt upåregneligt, at bilen ville blive anvendt til vanvidskørsel. Ved vurderingen af *Kærendes* forhold og adfærd, herunder om han har udvist agtpågivenhed og hans mulighed for at vurdere, om der var risiko for,

at bilen ville blive brugt til vanvidskørsel, lægger Højesteret vægt på *Kærende* og *Person1s* indbyrdes relation, deres forklaringer og omstændighederne ved kørslen. *Kærende* har forklaret, at han har udlånt bilen til *Person1*, der er en af hans bedste veninder, men at han ikke vidste, at hun er kæreste med *Tiltalte*, og at de ikke havde talt om, at andre skulle køre bilen. *Person1* har forklaret, at hun havde sagt til *Kærende*, at hun muligvis skulle bruge en anden chauffør. Hun var med i bilen, da *Tiltalte* blev standset af politiet. Det er herefter ikke godtgjort, at det var helt upåregneligt for *Kærende*, at bilen ville blive anvendt til vanvidskørsel, idet det bemærkes, at den omstændighed, at *Person1* lod *Tiltalte* køre bilen, ikke kan sidestilles med brugstyveri og heller ikke i sig selv var upåregnelig.

Efter forarbejderne skal udgangspunktet om konfiskation bl.a. fraviges, hvis ejeren godtgør, at adgangen til at gøre et erstatningskrav gældende over for føreren ikke er tilstrækkelig til at forhindre, at konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende. Det må ved vurderingen af ejerens økonomiske stilling i tilfælde af konfiskation også tages i betragtning, om ejeren har andre muligheder for at få dækket sit tab.

Ved vurderingen af de økonomiske konsekvenser for *Kærende* i tilfælde af konfiskation lægger Højesteret til grund, at *Kærende* havde købt den beslaglagte bil knap to uger forinden for 280.000 kr. Om føreren, *Tiltaltes*, økonomiske forhold fremgår, at han i 2019 og 2020 havde en indkomst på 280.000 kr. henholdsvis 239.000 kr. og en negativ formue på 142.000 kr. henholdsvis 105.000 kr., og at han aktuelt er studerende og bor til leje. Om *Person1s* økonomiske forhold fremgår, at hun i 2019 og 2020 havde en indkomst på 57.000 kr. henholdsvis 68.000 kr. og en negativ formue på 131.000 kr. henholdsvis 83.000 kr. Højesteret finder, at det ikke er godtgjort, at *Tiltalte* og *Person1* ikke vil være i stand til at erstatte *Kærendes* tab, eventuelt over en længere periode.

Efter en samlet vurdering af de oplysninger, der på nuværende tidspunkt foreligger, finder Højesteret, at der ikke er grund til at antage, at konfiskation vil være uforholdsmæssigt indgribende.

Der er herefter heller ikke grund til at antage, at konfiskation af den omhandlede personbil vil være i strid med artikel 17, stk. 1, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder eller artikel 1 i den første tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Højesteret bemærker herved, at selv om *Kærende* ikke kan få pådømt et erstatningskrav mod *Person1* under straffesagen mod *Tiltalte*, kan det ikke føre til, at han ikke kan anses for at have effektiv og tilgængelig adgang til at opnå erstatning for sit tab.

Konklusion

Højesteret tiltræder, at betingelserne for beslaglæggelse er opfyldt, og stadfæster landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.